

ואז הוא פתח את שתי הדלתות החיצונות מבפנים, ואת שתי הדלתות הפנימיות הוא פתח מבחוץ.

משנה ג:

ושלשים ושמונה תאים לשכות היו שם 17-א מסביב להיכל.

המשה עשר בצפון.

המשה עשר בדרום.

ושמונה במערב.

ומסבירה המשנה את צורת המבנה של התאים:

התאים שבצפון ובדרום היו בנויים בשלש קומות. שתי הקומות הראשונות נבנו המשה תאים על גבי המשה, וקומה נוספת של המשה תאים על גביהם.

ואילו התאים שבמערב נבנו שתי קומות של שלשה תאים על גבי שלשה, וקומה נוספת של שנים תאים בלבד על גביהם.

ושלשה פתחים היו לכל אחד ואחד מהתאים. פתח אחד לכוון התא הסמוך מן הימין, ופתח אחד לכוון התא הסמוך מן השמאל. ואחד בתקרת התא לכוון התא שעל גביו.

ובתא אשר היה בקרן מזרחית צפונית היו בו המשה פתחים:

פתח אחד לתא מן הימין, ואחד לתא שעל גביו, ואחד ל"מסכה", למדרגות [או עליה שיפועית] שהיו בין הכותל החיצון לבין כותל ההיכל עצמו, והובילו אל הגג שמעל התאים, ואחד לפשפש השמאלי של השער

מזוזה מכאן, לדלתות הפנימיות, וחצי אמה מזוזה מכאן לדלתות החיצוניות.

והראיה שהיו הדלתות מתקפלות, מזה שנאמר [יחזקאל מא כג]: "ושתים דלתות היו לדלתות. שהיו שתיים דלתות שהן "מוסבות דלתות". דהיינו, דלתות מתקפלות, שתיים לדלת אחת, ושתי דלתות לדלת האחרת".

משנה ב:

ושני פשפשין, פתחים קטנים, היו לו לשער הגדול של ההיכל משני צידיו — אחד מימין בצפון ואחד משמאל בדרום.

בפתח הקטן הימני שבדרום — לא נכנס בו אדם מעולם.

ועליו הוא מפורש בכתוב על ידי יחזקאל הנביא שאין אדם רשאי לעבור בו.

שנאמר [יחזקאל מד ב] "ויאמר אלי ה': השער הזה יהיה סגור לא יפתח. ואיש לא יבא בו. כי ה' אלהי ישראל בא בו. והיה סגור".

נטל הכהן שהיה מוטל עליו לפתוח את ההיכל את המפתח, ופתח בו את הפשפש השמאלי הצפוני ונכנס להתא לשכה.

ומהתא נכנס להיכל, והיה מהלך בהיכל עצמו עד שהיה מגיע לדלת, ופותח אותה מבפנים.

רבי יהודה אומר: לא מתוך ההיכל הוא היה פותח את הדלת אלא בתוך חלל עוביו של כתל ההיכל הוא היה מהלך, עד שנמצא עומד בחלל שבין שני השערים של ההיכל, הפנימי והחיצוני.

של הקומה האמצעית, והקרוי "רובד" [דהיינו, משטח מרוצף] היה של שש אמות. ורוחב התאים שבקומה האמצעית היה של שש אמות. והרובד שעליה היה רחב שבע אמות.

ורוחב הקומה העליונה שבע אמות.

שנאמר [מלכים א ו ו] "היציע התחתונה שבה היו התאים חמש באמה רחבה. והיציע תיכונה שש באמה רחבה. והשלישית שבע באמה רחבה".

משנה ה:

ומסבה, מעלה של מדרגות [או של עליה שיפועית] היתה עולה מקרן מזרחית צפונית עד לקרן צפונית מערבית, שבה היו עולים לנגות התאים.

היה עולה במסבה בקרן המזרחית צפונית, ופניו למערב.

הלך ועלה במעלה המדרגות על כל פני הצפון — עד שהוא מגיע למערב.

הגיע למערב אל גג התאים, והפך פניו לדרום.

הלך כל פני מערב על גג התאים המערביים, עד שהוא מגיע לדרום, והפך פניו למזרח.

היה מהלך בדרום על גג התאים הדרומיים, עד שהוא מגיע לפתחה של עליה [שהיא הקומה שהיתה מעל ההיכל ומעל קדש הקדשים].

שפתחה של עליה פתוח לדרום.

ובצד פתחה של עליה היו שני כלונסות ארוז,

הגדול, שממנו נכנסו אל התא מבחוץ, ואחד להיכל עצמו [ולצידו השמאלי לא היה תא!].

משנה ד:

שלשת הקומות של התאים היו בנייים בצורה מדורגת, בתוך הקיר [ונחלקו הרמב"ם והרא"ש אם היו התאים בקיר ההיכל או בקיר החיצוני]. הקיר עצמו היה מדורג: הצד הפונה אל ההיכל היה זקוף בצורה אנכית, ואילו הצד הפונה כלפי העזרה הצטמצם בצורה הדרגתית כשהוא רחב מלמטה ומצטמצם פעמיים, בשתי מדרגות, כלפי מעלה. כלפי חוץ נראתה החזית החיצונית של כל שלשת הקומות של התאים שווה, ולא ניכר בה ההדרגתיות של הכותל, כי היא באה לידי ביטוי רק ברוחבם הפנימי של התאים. התאים שבשורה התחתונה היו רחבים חמש אמות בלבד, ומעליהם נבנה "רובד", שהוא משטח מרוצף, ברוחב שש אמות. האמה השישית של הרובד נבנתה על המדרגה הראשונה של הקיר. מדרגה זו נוצרה כאשר הצטמצם רוחבו של הקיר באמה אחת. התאים האמצעיים היו רחבים שש אמות, ומעליהם נבנה רובד של שבע אמות, כשהאמה השביעית של הרובד נבנתה על המדרגה השנייה של הקיר, כאשר הצטמצם רוחבו באותו המקום באמה נוספת. ונמצא שרוחב התאים העליונים היה שבע אמות. והרובד שעליהם היה של שמונה אמות, ושימש כגג של התאים. ועשו כן כדי שלא יצטרכו לנקוב את הקיר כדי להצמיד אליו את הקורות של הרובד.

רוחב התאים שבקומה התחתונה היה חמש אמות. ומשטח הגג שמעליהן, שהוא הרצפה

על גבי הקורות ויוצרים את כיסוי התקרה.

ו. ואמה מעזיבה, טיח על גבי הנסרים.

הרי חמישים ואחת אמות

[$6+40+1+2+1+1=51$].

ז. וגבהה של עליה מעל ההיכל ארבעים אמה.

ח. ואמה כוור.

ט. ואמתים בית דלפה.

י. ואמה תקרה.

יא. ואמה מעזיבה.

יב. ושלוש אמות מעקה.

יג. ואמה "בלה עורב" טס של ברזל שצידו העליון היה חד ביותר והיה מונע את העורבין מלעמוד על גדר העליה.

רבי יהודה אומר לא היה בלה עורב עולה מן המדה של מאה אמה, אלא ארבע אמות היה המעקה.

משנה ז:

וזהו פירוט אורכו של הבנין מהמזרח למערב, מאה אמה:

א. כותל האולם חמש.

ב. והאולם אחת עשרה.

ג. כתל ההיכל שש.

ד. ותוכו של ההיכל ארבעים אמה.

ה. אמה "טרקסין", שהוא הכותל שהיה מבדיל בין ההיכל לבין קודש הקדשים

בצורת סולם, שבהן היו מטפסין ועולין לגגה של עליה.

ובתוך העליה — ראשי פספסין, ראשי קורות היו בולטים מהכתלים, והיו מבדילים בעליה בין מקום הקדש ובין קדש הקדשים שמתחת, כי קדושת העליה מתחלקת לפי קדושת המקום שתחתיה.

ולולין מעין "ארובות" היו פתוחים בעליה מלמעלה, והיו יורדים לכוון בית קדש הקדשים למטה, שבהן היו משלשלין את האומנים לצורך תיקונים כשהם מצויים בתבות, כדי שלא יזונו עיניהן מבית קדשי הקדשים.

משנה ו:

ובנין ההיכל כולו, כולל האולם וקודש הקדשים והתאים שמסביב, היה מאה אמה אורך על מאה אמה רוחב, על רום גובה מאה אמה.

וזהו פירוט מאה אמות גובה:

א. האטם, משטח היסוד שעליו נבנה הבית, היה גבוה שש אמות.

ב. וגבהו של ההיכל עצמו היה ארבעים אמה.

ג. אמה היה עוביה של הקורה התחתונה מתקרת ההיכל שהיתה מצופה כלפי חוץ בזהב והיה בה כוור, פיתוחים וציורים נאים.

ד. ואמתים של קורות הנקראים "בית דלפה", שמבדילים בין הקורה התחתונה המוזהבת לבין התקרה עצמה.

ה. ואמה תקרה להיכל, והם הנסרים הנתונים

[ונקרא כך משום שהיה סוגר "טורק" על לוחות הברית שניתנו בסיני, ובקיצור – "סין"]. ובבית שני היו במקום הכותל שתי פרוכות שביניהם הפרידה האמה הזאת.

ו. ועשרים אמה בית קדש הקדשים.

ז. כתל ההיכל המערבי [שהוא גם הכותל המערבי של קודש הקדשים] שש.

ח. ורוחב התא שאחורי הכותל המערבי [בשורה האמצעית] שש.

ט. וכתל התא חמש.

וזהו הפירוט של רוחב ההיכל מן הצפון לדרום שבעים אמה.

א. כתל המסכה חמש.

ב. והמסכה רוחבה שלש אמות.

ג. כתל התא הצפוני חמש.

ד. והתא הצפוני האמצעי רוחבו שש.

ה. כתל ההיכל שש.

ו. ותוכו עשרים אמה.

ז. כתל ההיכל שש.

ח. והתא הדרומי האמצעי רוחבו שש.

ט. וכתל התא הצפוני חמש.

י. ו"בית הורדת המים" שבו היו מתנקזים המים מגג העליה ומגגות התאים היה שלש אמות.

יא. והכתל החיצון שמאחורי בית הורדת המים חמש אמות.

ובסך הכל שבעים אמות רוחב.

$$5+3+5+6+6+20+6+6+5+3+5=70$$

ושלשים האמות הנוספות הן של האולם: יב. האולם עורף עליו, על ההיכל משני צידי רוחבו, חמש עשרה אמה מן הצפון, וחמש עשרה אמה מן הדרום.

והוא, אותו העורף של חמש עשרה אמות מכל צד של רוחב האולם על רוחב ההיכל היה נקרא "בית החליפות", ששם גונזים את הפכינים הנקראים "חלפים".

וכל מבנה ההיכל כולל האולם היה צר מאחוריו, בצדו המערבי. כיון שהיה רוחבו של ההיכל מאחורה רק שבעים אמה ורחב מלפניו, בצדו המזרחי, שהיה בו האולם שהיה מאה אמות.

והיה דומה כל בנין בית המקדש לארי, שגם הוא רחב מלפנים וצר מאחור.

שנאמר [ישעיה כט א] "הוי אריאל אריאל, קרית חנה דוד".

מה הארי צר מאחוריו ורחב מלפניו אף ההיכל צר מאחוריו ורחב מלפניו.

פרק חמישי

משנה א:

כל העזרה היתה ארך מאה ושמונים ושבע זל-ב אמה על רחב מאה שלשים וחמש.

ומפרטת המשנה את מידת האורך:

האורך מן המזרח למערב, מאה ושמונים ושבע אמות, היה לפי הפירוט הבא:

מקום דריסת ישראל [עזרת ישראל] – אחת עשרה אמה.